
Budskabspapir om licensforhandlinger med forlaget Wiley

I Danmark vil vi have øjeblikkelig adgang til vore egne forskningspublikationer, lige så snart de er publiceret, og vi vil ikke acceptere prisstigninger på læseadgang til andre landes forskningspublikationer.

I sidste års Elsevier-forhandlinger stod Danmark sammen og fik en national aftale med læseadgang til Elseviers samlede portefølje af videnskabelige tidsskrifter uden prisstigning, samt ubegrænset publicering med umiddelbar adgang i en stor andel af Elseviers tidsskrifter¹. Elsevier aftalen har derved tydeligt markeret mandat og retning i forhold til danske forhandlinger med øvrige leverandører, en retning som ønskes fastholdt.

I efteråret 2021 forhandles en ny aftale med forlaget Wiley, der udgør ca. en tiendedel af de samlede danske udgifter til adgang til forskningspublikationer. Danmark betaler hvert år i omegnen af 300 mio. kroner til videnskabelige forlag for licenser til publikationer og databaser. Det svarer til prisen for 5-6 grundforskningscentre.

Aftalen med Wiley er vigtig, da den skal følge i Elsevier aftalens fodspor. Men Wiley er anderledes end Elsevier på flere parametre, så denne forhandling er om muligt endnu mere afgørende i forhold til nye aftaler med de store forlag.

Danske Universiteter har i samspil med Det Kgl. Bibliotek, der leder forhandlingerne, afgivet et samlet mandat. Mandatet indeholder væsentlige skærpede krav til aftalen, og det er derfor essentielt at sikre forståelse og opbakning centralt og decentralt i de danske forskningsmiljøer.

Samfundsmæssigt og politisk er der et stort ønske om at åbne forskningen op og dermed fremme en fuld udnyttelse af de samfundsmæssige investeringer i forskning til gavn for alle. Som et nyligt eksempel kan nævnes publicering som følge af covid-19 pandemien, og hvor meget åben deling af data og resultater har betydet for forskning i både vacciner, men også alle andre aspekter omkring pandemien.

Her er det nuværende system uhensigtsmæssigt. En stor del af dansk og international forskning ligger nemlig låst bag betalingsmure, hvor de videnskabelige forlag både tjener på publicering og læseadgang i en forretningsmodel, som indebærer meget få udgifter til forlagene selv.

Alene til Wiley betaler Danmark årligt omkring 22 mio. kr. for læseadgang til videnskabelige artikler. Det svarer til ca. 35 ph.d.-stillinger. Herudover viser analyser på tværs af de danske universiteter, at de årlige Open Acces publiceringsudgifter udgør et tocifret millionbeløb, der betales i tillæg til udgifterne for læseadgang. Og Danmark er blot en meget lille kunde hos Wiley, der i 2020 havde en årsomsætning på 6,2 mia. kr. alene på deres forskningspublikationer og platforme med en profitmargin på 35,1 %.

Der er særligt tre udfordringer, der hæmmer spredning og deling af videnskabelig viden til resten af samfundet:

¹ <https://pro.kb.dk/licensservice/elsevier-aftale-2021-24>

- Forskere oplever krav fra forskningsfonde om øjeblikkelig Open Access-tilgængelighed, når de publicerer i et tidsskrift. De kan derfor blive tvunget til at betale dyre APC'er (Article Processing Charges koster typisk 15.000-30.000 kr.) til forlaget.
- Forskere presses til at afgive deres ophavsrettigheder til forlagene, fordi meritering og videnskabelig anerkendelse påvirker deres valg i forhold til, hvilket tidsskrift der giver mest prestige – og dermed anerkendelse (merit).
- Læseadgang til danske og internationale forskningspublikationer har gennem en lang årrække været udsat for markante prisstigninger, der ligger langt ud over de publiceringsomkostninger, som forlagene har.